

Шоха О.*

ХАРАКТЕРИСТИКА СЕГМЕНТУ ІНТЕРНЕТ В УКРАЇНІ ТА РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ

В этой статье идет речь о характеристике сегмента Интернет в Украине и Российской Федерации. Сравнительный анализ сегмента Интернет даст реальную оценку уровня информатизации и развития инфраструктуры широкополосного доступа в Украине и Российской Федерации.

Ключевые слова: Интернет, широкополосный доступ (ШПД), интернет-аудитория, уровень проникновения интернет.

У цій статті йде мова про характеристику сегменту Интернет в Україні і Російській Федерації. Порівняльний аналіз сегменту Интернет дасть реальну оцінку рівня інформатизації і розвитку інфраструктури широкополосного доступу в Україні і Російській Федерації.

Ключові слова: Интернет, широкополосний доступ (ШПД), інтернет-аудиторія, рівень проникнення інтернет.

The article deals with the characteristic of Internet segment in Ukraine and the Russian Federation. A comparative analysis of Internet segment will give a reasonable estimate of the level of information and development of broadband infrastructure in Ukraine and the Russian Federation.

Key words: Internet, Broadband Access (BBA), Internet audience, penetration level of the Internet.

Постановка проблеми: В умовах становлення інформаційного суспільства політика та інформація – це взаємозалежні явища, що впливають одне на одне в процесі соціального управління.

Якість і доступність інформації впливають на ефективність влади. Точна інформація, отримана в найкоротші терміни, дозволяє вчасно скорегувати обраний напрямок дій, швидко відреагувати на обставини, що з'явилися. А використання комп'ютерних мереж, в тому числі Интернет – це найкраща можливість поширення інформації. Від рівня розвитку мережі Интернет залежить ефективність державної політики, як внутрішньої, так і зовнішньої.

Інтенсивна інформатизація в Україні та Російській Федерації досить швидко змінює загальну картину сегменту Интернет, чим і викликана актуальність проведення аналізу сегменту Интернет в обох країнах за підсумками 2011 року.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідженнями та аналізом українського та російського сегменту Интернет займалися І. Арістова, Г. Почепцов, Л. Губерський, М. Ожеван, С. Гнатюк, О. Зернецька, А. Лебедев, К. Казар'ян і ін. Проте ці автори досліджували

* студентка відділення післядипломної освіти спеціальності «міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Рижков М.М.

сегмент Інтернету, не проводячи глибокого порівняльного аналізу саме між Україною та Російською Федерацією.

Мета статті – зробити комплексний огляд українського та російського сегменту мережі Інтернет, провести порівняльний аналіз. Завдання статті: показати реальний стан розвитку Інтернет в Україні та Російській Федерації за підсумками 2011 року.

Виклад основного матеріалу. Ринок послуг широкосмугового доступу (ШСД) в Україні є одним з найбільш динамічних і конкурентних. Про що свідчить рівень доходів від наданих послуг ШСД, які невідмінно зростають з кожним роком. Доходи від наданих послуг ШСД у 2011 р. становили 4749,3 млн. грн., у порівнянні з 4238,5 млн. грн. у 2010 році та 3362,7 млн. грн. у 2009 році [1]. Перевищення минулорічних показників у 2011 році становило 12,1%, у 2010 році – 26%. Питома вага доходів від ШСД в загальних доходах сфери телекомунікації становить 10,2% [2, с. 8].

На сьогоднішній день послуги ШСД в Україні надаються з використанням волоконно-оптичних, мідних ліній зв'язку, коаксіального кабелю, супутникових каналів та безпроводного доступу (Wi-Fi, WiMAX, 3G)

У 2011 р. Україна увійшла в десятку країн світу, в яких найвища швидкість доступу до Інтернет, і вперше увійшла до рейтингу абонентів галузевої організації FTTH (Fiber-to-the-Home) Council Europe. Згідно з останніми показниками цієї організації, оголошеними на Всесвітньому форумі з широкосмугових технологій, який пройшов у Парижі у вересні 2011 р., Україна посідає 16 місце у світі за розвитком мереж FTTH [2, с. 8].

Кількість абонентів мережі Інтернет в Україні з 2009 р. по 2011 р. збільшилася майже вдвічі. Про це свідчать дані, що наведені Державною службою статистики України. У 2009 році кількість абонентів становила 2,797 млн., 2010 році - 3,661 млн., 2011 році - 4,178 млн. [3].

В Російській Федерації вперше в звітах міністерства зв'язку наведені офіційні дані про кількість користувачів ШСД. Так, за 9 місяців 2011 р. число активних абонентів фіксованого ШСД становило 16 млн. чоловік, число активних абонентів рухомого радіотелефонного зв'язку, що використовують послуги доступу в Інтернет із заявленою швидкістю більше 256 Кбіт/с, - 63,5 млн. чоловік [4].

За розміром інтернет-аудиторії Росія займає перше місце в Європі і шосте місце в світі. У п'ятірку країн з найбільшою аудиторією Інтернету входять Китай, США, Японія, Індія і Бразилія.

За даними дослідження Фонду Громадська думка місячна аудиторія Рунета у віці старше 18 років становить 50 млн. чоловік, причому 31% росіян виходять в Інтернет щодня. Вже більш третини інтернет-користувачів проживають в малих містах і селах.

Найбільше проникнення інтернету в Росії: у Північно-західному (51%), Центральному (42%), Уральському (38%), Приволжському (34%), Сибірському (34%), Південному і Північнокавказькому (33%), і Далекосхідному ФО (30%). Тільки у 8 суб'єктах РФ проникнення інтернету становить більше 50% [5, с. 8].

Взимку 2010/11 року в містах-мільйониках, а також містах з населенням від 100 до 500 тис., рівень проникнення інтернету досяг 50% [5, с. 11]. Не дивлячись на те, що як і раніше більшість інтернет - користувачів проживають в двох столицях (Москва, Санкт-Петербург), зберігається тенденція зростання аудиторії в населених пунктах меншої чисельності.

В рейтингу країн за рівнем розвитку телекомунікаційної інфраструктури 2011 року Росія посіла 30 місце, Україна -73 місце (серед 142 країн) [6]. Рівень проникнення інтернету в Російській Федерації вищий, ніж в Україні (30%), але поки що нижчий за західно-європейський (78%).

Найбільш популярним заняттям серед користувачів Рунета є пошук інформації - 80%. Серед інших популярних активностей: пошук роботи (17%), погода (68%), фотографії (46%), блоги і форуми (41%), музика - 39% [5, с. 8].

В той час, як в Україні близько 44% (станом на 2010 р.) користувачів українського Інтернету використовують мережу для пошуку інформації, хоча з 2008 року цей відсоток збільшується (в 2008 р. цей показник становив 37%), як повідомляється в дослідженні «TNS Ukraine». На другому місці по популярності серед українських онлайн-активностей - пошук музики і фільмів (43%), а на третьому (27%) - всілякі розваги [7].

Інтернет в Росії з кожним роком поступово наближається до своїх головних конкурентів в боротьбі за увагу користувачів - телебачення і радіо. Так, в цілому, станом на 2010 р. для мешканців великих міст у віці від 12 до 54 років перевага телебачення над Інтернетом становить близько 20% в піковий вечірній час, а ось для населення у віці до 34 років перевага телебачення становить всього близько 10% [5, с.16].

За швидкістю інтернет-з'єднання Росія приблизно в півтора рази відстає від західних країн - і тим більш від Японії, де середня швидкість ШСД вже вище 8 Мбіт/с. Крім того, зберігається цифровий розрив між великими містами і десятками тисяч малих міст і сіл, де доступ до Інтернету поки або зовсім відсутній, або недоступний більшості потенційних користувачів.

Те саме можна сказати і про Україну. За кількістю користувачів мережі Інтернет позицію абсолютного лідера продовжує утримувати Київ – 61,8 % користувачів від їх загальної чисельності. Далі, у порядку зменшення долі користувачів йдуть: Одеса, Дніпропетровськ, Донецьк, Харків, Львів, Крим та Запоріжжя – їхня сумарна доля складає 27,6 %. При цьому, на усі інші регіони припадає лише 11 %. До того ж, невеликою залишається кількість українських шкіл та інших освітніх закладів, «підключених» до Інтернет.

Основну он-лайн аудиторію в Україні – 46% складає молодь віком 18-29 років, 25,5% припадає на користувачів віком 30-39 років, 19,2% на користувачів віком 40-49 років і 8,7% на користувачів старше 50 років. Щодо гендерних показників слід зауважити, що доля чоловіків і жінок практично однакова: чоловіки складають 52% користувачів Інтернет, а жінки – 48 %. У той же час 21,3% респондентів не користуються Інтернет, оскільки вважають, що це не для людей їх віку, 8,2 % - через обмежені фінансові можливості, 6,1 % - оскільки вважають, що Інтернет не містить цікавої інформації, а 0,6% респондентів вважають Інтернет джерелом шкідливої інформації [8].

Для порівняння в Росії основну он-лайн аудиторію – 48% становлять користувачі у віці 25-45 років, 24% – користувачі віком старші за 45 років, 9% - користувачі віком 12-17 років. В середньому російський користувач проводить в соцмережах 12,8 години в місяць. Це найвищий показник в світі (середній показник становить близько 5,9 години) [5, с. 9].

За дослідженнями компанії Gemius в 2011 році, 52% інтернет-користувачів України здійснювали покупки через Інтернет. Електронна комерція в Україні є відносно молодою, перші он-лайн магазини відкрились всього 3-4 роки тому, а активне зростання ринку електронної комерції розпочався тільки у 2010 році. Проте обсяг ринку електронної комерції зараз складає близько 700 млн. гривень і це єдиний ринок, обсяг якого збільшується щомісяця на 50%. Такого росту немає на жодному іншому ринку України.

В Росії обсяги ринку електронної комерції вищі на порядок за український. За експертними оцінками ринок електронної комерції в Рунеті в 2010 році становив 180-220 млрд. рублів. Зростання ринку за рік становило 35% [5, с. 8].

Інтернет-торгівля в Україні і Росії ще й досі багатьма сприймається як розвага невеликого прошарку особливо обізнаних інтернет-користувачів. Проте цифри говорять протилежне: за оцінками Data Insight, кожного місяця в Мережі що-небудь замовляє 6-7 мільйонів росіян, а всього за 2010 рік послугами інтернет-магазинів скористалося більше 15% дорослого населення країни. Купують книги і авіаквитки, стільникові телефони і холодильники, одяг і продукти харчування [5, с. 22].

Якщо порівняти рівень проникнення електронної торгівлі України і Росії з Західними державами, то обидві держави будуть знаходитися в кінці списку. Проте, за підрахунком у відсотках від користувачів Інтернету Росія і Україна вже випереджають країни Південної і Центральної Європи - якщо там в онлайні купують від 23% до 43% користувачів Інтернету, то в Росії і Україні цей показник наближається до 50%. Вище, ніж 50%, показник проникнення електронної торгівлі тільки в країнах Північної Європи (рекордсмен – Великобританія, де в онлайні купують 86% користувачів Інтернету)

Потенціал державних послуг в інтернеті в Україні на сьогоднішній день залишається досить низьким. В Росії, не дивлячись на достатньо високий рівень обізнаності про можливість користуватися послугами держслужб через інтернет (четверо з десяти мешканців знають про це, ще троє щось чули про це), людей що вже мали подібний досвід не так багато - всього близько 11% (кожний десятий) [5, с. 78]. Хоча за рівнем розвитку онлайн послуг Росія посіла 37 місце, набагато випередивши Україну, яка займає 62 місце (в 2011 році було опитано 142 країни) [6].

Отримані результати характерні для загальної тенденції розвитку інтернету в обох країнах. З одного боку є невелика, але активна група населення, що освоює різні нововведення, з іншого - значна частина населення, для якої подібного роду активності недоступні через відсутність навиків користування новими технологіями та матеріальної і технічної можливості.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що з одного боку в Україні і Російській Федерації динамічно розвивається доступ до Інтернету, з іншого – рівень проникнення ШСД є недостатнім і набагато нижчим за європейський (хоча Росія знаходиться на декілька кроків попереду від України). Це пов'язано в першу чергу з великою територією обох країн та різним рівнем попиту в сільських і міських регіонах.

Щоб вирішити проблему нерівномірного розподілу інтернет, потрібно обом державам включити доступ до Інтернет в перелік загальнодоступних і обов'язкових телекомунікаційних послуг; створити державний фонд універсальних послуг з метою стимулювання розвитку комп'ютерних мереж в сільській місцевості (створення колективного доступу до Інтернету через бібліотеки, поштові відділення); розробляти на державному рівні нормативні документи, що стимулюють розвиток інфраструктури ШСД. І паралельно з цими діями підвищувати рівень грамотності населення в комп'ютерних технологіях.

Список використаних джерел

1. Доходи від надання послуг пошти та зв'язку // Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2010/tz/dnp/dnp_u/arh_dnp_2010.html.
2. Звіт щодо діяльності НКРЗ та стану телекомунікацій в Україні // Національна комісія з питань регулювання зв'язку. – К., 2012. – 43 с. – Режим доступу: http://www.nkrz.gov.ua/img/zstored/File/2011_richny_zvit_230312_1.pdf.
3. Абоненти зв'язку в 2011 році // Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/tz/az/az_u/az2011_u.htm.

4. Статистика отрасли / Статистика // Минкомсвязь России. – Режим доступа: <http://minsvyaz.ru/ru/directions/stat/stat>.
5. Интернет в России. Состояние, тенденции и перспективы развития. 2011. Отраслевой доклад / Под общей редакцией Д. М. Чистова, К. Р. Казарьяна. – М., 2011. – 82 с. – Режим доступа: <http://www.fapmc.ru/magnoliaPublic/rospechat/activities/reports/2011/item6.html>.
6. Measuring the Information Society // International Telecommunication Union. – 2011. – 174 p. – Режим доступа: <http://www.itu.int/net/pressoffice/backgrounders/general/pdf/5.pdf>.
7. Для чого українцям Інтернет: дослідження // МЕДІА-БІБЛІОТЕКА. – Режим доступа: http://media.parlament.org.ua/n_tg/action/article_detail/article_id/3771.
8. Доповідь про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні за 2011 рік: проект; Кабінет Міністрів України. – Режим доступа: dki.org.ua/files/report2011.doc.